

SXEDIO.F2

16.11.1941: ΣΥΝΕΡΧΕΤΑΙ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΤΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (ΠΣΕ)

Οι Συντεχνίες αποτελούσαν τον πυρήνα του ΑΚΕΛ μετά τους μικροαστούς που είχαν εργασθεί για την ίδρυση του. Έτσι το ΑΚΕΛ, ως κόμμα του εργαζόμενου λαού όπως ονομάστηκε, προσπάθησε να δράσει μέσα στις εργατικές συντεχνίες και να μεγαλώσει την επιρροή του στις μάζες αυτές.

Οι περισσότερες εργατικές συντεχνίες βρίσκονταν υπό τον έλεγχο του κι έτσι θα μπορούσε να τις καθοδηγεί όπως ήθελε μέσω των ανθρώπων του Ανδρέα Φάντη, Μιλτιάδη Χριστοδούλου, Ανδρέα Ζιαρτίδη και Κώστα Παρτασίδη, και άλλων στελεχών που τώρα δραστηριοποιούνταν περισσότερο.

Όλοι αυτοί είχαν παραστεί στο συνέδριο του Κόμματος και έπαιρναν καθοδήγηση από τη Ν ηγεσία του. Ανάμεσα στους αγώνες των εργαζομένων αυτή την περίοδο, που κέρδιζε έδαφος ήταν και ο αντιφασιστικός αγώνας- ένας αγώνας που έδινε το ΑΚΕΛ από της ίδρυσης του και ιδιαίτερα μετά τη στροφή του Χίτλερ προς τη Ρωσία.

Ηδη στις **6** Αυγούστου **1939** είχε πραγματοποιηθεί η Πρώτη Παγκύπρια Εργατική Συνδιάσκεψη (ΠΣΕ) στο θέατρο Χατζηχαμπή στην Αμμόχωστο. Αυτή την περίοδο λειτουργούσαν σύμφωνα με τον Ανδρέα Φάντη "Το Κυπριακό Συνδικαλιστικό Κίνημα στα χρόνια της αγγλοκρατίας (1878-1960) Τόμος Α" την περίοδο αυτή λειτουργούσαν **46** συντεχνίες με **3,500** περίπου μέλη.

Η συνδιάσκεψη θεωρείτο ιστορικός σταθμός για το εργατικό κίνημα που βρισκόταν κάτω από τη επιρροή της Αριστεράς.

Σ' αυτήν πήραν μέρος **101** αντιπρόσωποι, που εκπροσωπούσαν σύμφωνα με τον Π. Γ. Κλεόπα, Πρόεδρο της Συνδιάσκεψης (Ανεξάρτητος **8.11.1957**) και στο

τέλος της σύμφωνα με τον Α. Φάντη εκλέγηκε πενταμελής επιτροπή από τους Ευστάθιο Ευναρή, Λευκωσία, Πόπα Κλεόπα Αμμόχωστος, Λιασή Πιερή, Λεμεσό, Ηρόδοτο Κατσικίδη Λάρνακα για να δώσει τελική μορφή σε υπόμνημα που θα επιδιδόταν στον Κυβερνήτη σχετικά με τα αιτήματα των εργαζομένων.

Την Παγκύπρια Συνδιάσκεψη (ΠΣΕ) ακολούθησε μια δεύτερη με στόχο σύμφωνα με σημείωμα του Κώστα Παρτασίδη στον "Ανεξάρτητο" της **7.11.1941** "με αποτέλεσμα την αποκρυστάλλωση των ουσιωδών εργατικών αιτημάτων προς την Κυβέρνηση και τη θέση ενός προγράμματος δράσης για τη μελλοντική ανάπτυξη του εργατικού μας κινήματος πάνω σε γερές υγιείς βάσεις.

Η Δεύτερη Παγκύπρια Εργατική Συνδιάσκεψη συγκλήθηκε για τις **16** Νοεμβρίου **1941** στην αίθουσα του Θρησκευτικού Σωματείου "Η αγάπη" της Λευκωσίας, όπου στεγάζονταν οι συντεχνίες.

Στη Συνδιάσκεψη συμμετείχαν **194** αντιπρόσωποι που ανιπροσώπευαν σύμφωνα με τον Ανδρέα Φάντη **7.500** μέλη **62** συντεχνιών ή συντεχνιών υπό ίδρυση.

Ο Κώστας Παρτασίδης σε σημείωμα του για τη Συνδιάσκεψη (Ανεξάρτητος **7.11.1941**) ανέφερε:

"Θυμόμαστε όλοι μας την Α. Παγκύπρια Εργατική Συνδιάσκεψη που γίνθηκε στο Βαρώσι στις **6** του Αυγούστου **1939**. Τότες, εργατικά μας στελέχη ανάλαβαν την διοργάνωση της (Β Συνδιάσκεψης), με αποτέλεσμα την αποκρυστάλλωση των ουσιωδών εργατικών αιτημάτων προς την Κυβέρνηση και τη θέση ενός προγράμματος δράσης για την μελλοντική ανάπτυξη του εργατικού μας κινήματος πάνω σε γερές και υγιείς βάσεις.

Από τότε ίσαμε σήμερα μεσολαβήσανε γεγονότα που επέφεραν πραγματικά σημαντικές μεταλλαγές στην όλη οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου μας. Η κρισιμότητα της πολεμικής κατάστασης δεν μπορούσε παρά να παίξει και στον δικό μας τόπο το ρόλο της, με αποτέλεσμα το κλείσιμο των μεταλλείων, το σταμάτημα, πολλών επιχειρήσεων και δουλειών τον

περιορισμό του εισαγωγικού και προπαντός του εισαγωγικού εμπόρου και κατά συνέπεια στη δημιουργία της μαζικής ανεργίας.

Οι εργατικές μας συντεχνίες παρ' όλες τις τεράστιες δυσκολίες που πρόβαλλαν μπροστά τους παρ' όλη τη μεγάλη ανεργία που μάστιζε τα μέλη τους, με κίνδυνο παράλυσης της υπόστασης τους και παρ' όλες τις οικονομικές δυσχέρειες που συνεπάγονταν ή τόσο κρίσιμη πολιτική κατάσταση δε τηρηθήκανε, δεν παραλύσανε, αντίθετα αντιμετώπισαν κάθε δυσκολία, κάθε δυσχέρεια, με παραδειγματική εναιαία δράση και θέληση κι' όχι μόνο κράτησαν ψηλά τη δική τους οργάνωση μα και την ανάπτυξαν κι ανάλαβαν ταυτόχρονα κι έπαιξαν καθοδηγητικό ρόλο στην όλη εξέλιξη τόσο του ανεργιακού μας προβλήματος όσο και του αγώνα των ανοργανώτων εργατών.

Συγκεκριμένα και θετικά αιτήματα, αποφασιστικότητα στην διεκδίκηση τους και ύπαρξη πνεύματος αλληλεγγύης είνε τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου που μεσολάβησε από το ξέσπασμα του πολέμου. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της καλής δουλειάς των εργατικών συντεχνιών, σ' όλες τις πόλεις είναι το γεγονός ότι οξύτατη οικονομική κρίση με τις βαρύτερες συνέπειες της για τη θετική τάξη, συνεσπειρώθη ακόμα περισσότερο, αντί να χαλαρώσει τις εργατικές οργανωμένες δυνάμεις.

Η Συνδιάσκεψη της 9ης του Νιόβρη, δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά επισφράγισμα της όλης προεργασίας που έγινε ίσαμε σήμερα. Η οργανωμένη εργατική τάξη αντιπροσωπεύεται στην τωρινή μας συνδιάσκεψη κατά τον πιο δημοκρατικό τρόπο, με ελεύθερα εκλεγμένους αντιπροσώπους της. Η Β συνδιάσκεψη μας έρχεται στην κατάλληλη στιγμή να θέσει τις βάσεις του οργανωτικού συγκεντρωτισμού πάνω στις οποίες θα στηριχθεί ολόκληρο το μελλοντικό οικοδόμημα του εργατικού μας κινήματος. Προσέτι η συνδιάσκεψη έρχεται να καθορίσει το πρόγραμμα εκείνο που πρέπει να ακολουθήσουν οι οργανώσεις μας, προς μαλύτερη εξυπηρέτηση των γνησίων εργατικών διεκδικήσεων με πνεύμα

συνεργασίας και αλληλεγγύης και με κατεύθυνση ενιαία.

Οι κοσμοϊστορικές στιγμές καθώς και οι συνθήκες ύστερα από τη δημοσίευση των εργατικών Νομοσχεδίων κατά τις οποίες καλείται η Β Παγκύπρια εργατική συνδιάσκεψη είναι τέτοιες που ρίχνουν στους ώμους των εργατικών μας οργανώσεων μεγάλες και σοβαρές ευθύνες προς τις οποίες έχουμε καθήκον επιταχτικό και άμεσον ανταποκριθούμε συνειδητά.

Ο μεγάλος αγώνας της φιλελεύθερης και προοδευτικής ανθρωπότητας που στρέφεται ενάντια στο βάρβαρο φασισμό, δε βρίσκει καθόλου αδιάφορη την εργατική τάξη, τα καθήκοντά μας έναντι του αντιφασιστικού αγώνα, έχουν ήδη καθοριστική συνδιάσκεψη μας έρχεται να επικυρώσει αυτά τα καθήκοντα.

Δεν χωρεί καμιά αμφιβολία πως όλοι μας θα δώσουμε την προεπόμενη εκτίμηση τη Β Παγκύπρια εργατική συνδιάσκεψη υποβοηθώντας το τόσο δύσκολο έργο της".

Σύμφωνα με τον "Ανεξάρτητο" της 14 11 1941 η ημερήσια διαταξη της συνδιάσκεψης περιλάμβανε τα εξής:

1. Η δράσις των συντεχνιών Κύπρου.
2. Οργανωτικόν των συντεχνιών Κύπρου.
3. Εργατικά Νομοσχέδια της 18.9.1941.
4. Ο αντιφασιστικός αγών και τα καθήκοντα των συντεχνιών.
5. Η αισχροκέρδεια και τα καθήκοντά μας.
6. Η στάσις της Κυβερνήσεως έναντι του εργατικού κινήματος και ψήφισμα διά τους εντοπισμένους και φυλακισμένους προς την Κυβέρνησιν.

Στη δεύτερη Συνδιάσκεψη της ΠΣΕ ήταν έκδηλη η παρουσία μελών και στελεχών του ΑΚΕΛ όπως ο Γεώργιος Βασιλειάδης, ο οποίος εκ μέρους της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος του υποσχέθηκε ότι το ΑΚΕΛ θα ήταν στοργικός συμπαραστάτης των εργατών.

Το Προεδρείο της συνδιάσκεψης αποτέλεσαν οι

σύνεδροι Α. Φάντης, Ε. Ευναρής, Κ. Σιλβέστρος, Χαράλαμπος Νικόλα, Γ. Κοντεμενιώτης, Γ. Φελλάς και Π. Ευγενίου με γραμματεία για τα πρακτικά από τους Α. Ψαθά, Α. Ζιαρτίδη και Κ. Παρτασίδη.

Τη Συνδιάσκεψη χαιρέτησαν οι ακόλουθοι: Εκ μέρους του ΑΚΕΛ ο δικηγόρος Γ. Λαδάς, εκ μέρους των Συντεχνιών Λεμεσού- Πάφου Κυρ. Αποστόλου, εκ μέρους των συντεχνιών Βαρωσίων Χαρ. Νικόλα, εκ μέρους του συνδέσμου εργαζομένων γυναικών Βαρωσίων η δ. Δέσποινα Μουντζούρη, η εργάτρια Κλωστηρίου Π. Ιωάννου, Κλ. Φωτή, των συντεχνιών Λάρνακας Γιάγκος Φελλάς, Κερύνειας Γ. Κοντεμενιώτης, Λεύκας-Μόρφου Λάζαρος Χριστοφίδης και Λευκωσίας Μιλτ. Χριστοδούλου.

Επίσης εκ μέρους της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ τους συγκεντρωθέντες προσφώνησε σύμφωνα με τον "Ανεξάρτητο" της **18.11.1941** "διά ωραίας προσλαλιάς" και "συνεχάρη την πρωτοφανή διά τα κυπριακά χρονικά τάξιν της συνδιασκέψεως και ηυχήθη εκπλήρωσιν των σκοπών των εργατών και υπεσχέθη ότι το ΑΚΕΛ θα είναι ο στοργικός συμπαραστάτης των εργατών.

Την Εκτελεστική Επιτροπή αποτέλεσαν ύστερα από εκλογές οι Ανδρέας Ζιαρτίδης, Α. Φάντης, Ε. Ευναρής, Μ. Χριστούλου, Γ. Τεμβριώτης, Χ. Κατσικίδης και Κ. Ραγουζέου της Λευκωσίας, Α. Ψαθάς, Πρόδρομος Παπαβασίλη και Χ. Νικόλα της Αμμοχώστου, Κ. Παρτασίδης και Δημ. Στεφανίδης Λεμεσού, Γ. Φελλάς και Σ. Παναγιώτου Λάρνακας, Γ. Κοντεμενιώτης Κερύνεια, Σάββας Πανταζή Λεύκας και Παν. Ευγενίου της Πάφου.

Την Εξελεγκτική Επιτροπή αποτέλεσαν οι Παύλος Γεωργίου, Πιερής Γεωργίου, Μιχ. Μοντάνιος, Χρ. Κωνσταντινίδης και Χρύσανθος Σαββίδη.

Η Επιτροπή που εκλέγηκε από τη Συνδιάσκεψη και ονομάστηκε Παγκύπρια Συντεχνιακή Επιτροπή ή ΠΣΕ από τα αρχικά των τριών λέξεων και έτσι παρέμεινε γνωστή για δυο ακόμα χρόνια μέχρι την ίδρυση της Παγκύπριας Εργατικής Ομοσπονδίας (ΠΕΟ)

που την διαδέχθηκε.

Στα πρακτικά της απόφασης της συνδιάσκεψης (σελίδες 8 και 9 κατά τη έκδοση του Γενικού Συμβουλίου της ΠΕΟ "40 χρόνια αγώνες", 1981, αναφέρονταν σαν καθήκοντα της ΠΣΕ:

"Για τον συντονισμό όλης αυτής της δράσης και ενέγειας προς την κατεύθυνση της οργάνωσης των συνδικάτων, εργατικών ενώσεων, ομοσπονδιών και γενικής συνομοσπονδίας απαιτείται η εκλογή και η συστηματική εργασία μιας Παγκύπριας Συγχευιακής Επιτροπής που θα εκλεγεί από τη σημερινή Συνδιάσκεψη,

Καθήκοντα της ΠΣΕ θα είναι: Να επιλαμβάνεται όλων ανεξάρτητα των εργατικών ζητημάτων γενικού ενδιαφέροντος, να εμφανίζεται υπεύθυνα εν ονόματι των συντεχνιών, να τις αντιπροσωπεύει σε παγκύπριες εξωσυντεχνιακές συσκέψεις, να υποβάλλει αιτήματα και υπομνήματα προς την Κυβέρνηση, να συμμετέχει όταν παραστεί ανάγκη στη λύση συγκεκριμένων προβλημάτων κάθε συντεχνίας, και οργανώνει σε συγκεκριμένη βοήθεια σε κάθε συντεχνία που χρειάζεται στους αγώνες τους... γι' αυτό αποφασίζεται η εκλογή 17μελούς Παγκύπριας συγχευιακής επιτροπής που να είναι η γνήσια αντιπροσωπευτική οργάνωση των συντεχνιών της Κύπρου".

=====

23.11.1941: ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ
ΕΝΩ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΝ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΜΠΑΤΤΕΡΣΙΛΛ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

Το ΑΚΕΛ ενισχυόταν συνεχώς και στις **23**
Νοεμβρίου **1941** πραγματοποιήθηκε στη Σκαρίνου
σύνοδος της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος.

Στή σύνοδο της Επιτροπής αναφέρθηκε ότι τα
μέλη του ΑΚΕΛ είχαν αυξηθεί από τις **5** Οκτωβρίου **1941**
που έγινε το Α Παγκύπριο Συνέδριο μέχρι τις **23**
Νοεμβρίου **1941**, δηλαδή σε ένα διάστημα **50** ημερών, τα
μέλη του ΑΚΕΛ αυξήθηκαν στα **1841**.

Όπως αναφέρθηκε στη σύσκεψη (Ανεξάρτητος **2**
12.1941) εκεί που αντιμετώπισε μεγαλύτερες
δυσκολίες στην εγγραφή νέων μελών το ΑΚΕΛ ήταν η
Λάρνακα, η Λευκωσία και η Κερήνεια. Τα πρωτεία είχαν
η Αμμόχωστος, η Λεμεσός και η Πάφος.

Η ταχεία διεύρυνση του ΑΚΕΛ με την εγγραφή όλο
και περισσότερων μελών δεν ήταν τυχαία. Αυτό
συνέβαινε γιατί ήταν το μόνο πολιτικό κόμμα και σαν
τέτοιο είχε πάρει και προωθούσε τέτοια μέτρα που
δεν είχαν ληφθεί μέχρι τότε στην ιστορία της Κύπρου.

Το ΑΚΕΛ είχε ενδιαφερθεί για όλα τα
προβλήματα που αντιμετώπιζε ο λαός (παιδεία,
αμπελουργικό, εργατικά θέματα) και ιδιαίτερα το
εθνικό, την πολιτική καταπίεση και την κινητοποίηση
εναντίον των Χίτλερ- Μουσολίνι που αποτελούσαν το
επίκεντρο του ενδιαφέροντος κάθε Κυπρίου την
περίοδο που είχε ιδρυθεί το ΑΚΕΛ στα πρώτα του
βήματα (**1941**) καθώς ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος
βρισκόταν στο ζενίθ του.

Το ΑΚΕΛ άρχισε παράλληλα να διοργανώνει
διάφορες εκδηλώσεις και να κινητοποιεί το λαό και
να απειλεί επικίνδυνα το κατεστημένο που
εκφραζόταν με την Εθναρχούσα Εκκλησία και τους
παλαιοκομματικούς και οι οποίοι, ωστόσο, πέραν της
Εκκλησίας δεν είχαν ουσιαστικά πολιτική στέγη. Και
η ίδρυση του ΑΚΕΛ τους ενοχλούσε αφάνταστα.

Ταυτόχρονα το ΑΚΕΛ συνεργάστηκε με τον Κυβερνήτη και ανταποκρίθηκε στις διάφορες εκκλήσεις του για αντιμετώπιση του κινδύνου του φασισμού σε σημείο που ο Κυβερνήτης παρίστατο σε εκδηλώσεις που διοργάνωνε το κόμμα.

Μια τέτοια συνεργασία του ΑΚΕΛ με τον Κυβερνήτη μπορεί σήμερα να θεωρείται ότι ήταν αδιανόητη ή προδοτική, αλλά τότε με τη συνεργασία της Ρωσίας, της Αγγλίας και της Αμερικής (μετά την επίθεση ιδιαίτερα στο Περγ Χάρμπουργ το Νοέμβριο του **1942** από τους Ιάπωνες) εναντίον των δυνάμεων του άξονα θεωρείτο πολύ φυσιολογική. Ολοι ενώνονταν εναντίον του κοινού εχθρού- του Χίτλερ.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελούσε η απόφαση του Κυβερνήτη στις **12** Δεκεμβρίου **1941** να καθιερώσει υποχρεωτική την υπηρεσία στην Παθητική Αμυνα. Υποχρέωση για κατάταξη είχαν όλοι οι Κύπριοι από **18** μέχρι **60** χρόνων.

Η ανταπόκριση του ΑΚΕΛ στην απόφαση του Κυβερνήτη ήταν άμεση. Το Κόμμα καθοδηγώντας το λαό και ιδιαίτερα τη νεολαία τους κάλεσε να σπεύσουν να εγγραφούν εθελοντικά στην Παθητική Αμυνα γιατί θεωρούσε σαν προσπάθεια προάσπισης του κυπριακού λαού από την απειλή της χιτλερικής επιδρομής, ενώ από την άλλη κινητοποίησε τις Επαρχιακές του Επιτροπές.